

БИОМЕДИЦИНА ВА АМАЛИЁТ ЖУРНАЛИ

ЖУРНАЛ БИОМЕДИЦИНЫ И ПРАКТИКИ
JOURNAL OF BIOMEDICINE AND PRACTICE

ДАВРИЙЛИГИ: 2016-2026

ЖИЛД 11
СОН 3

2026

ЧОП
ЭТИЛГАН САНА:
20.06.2026

Тадқиқот ва ишланмалар орқали бутун дунё бўйлаб илмий амалиётларни хабардор қилиш

БИМЕДИЦИНА ВА АМАЛИЁТ ЖУРНАЛИ

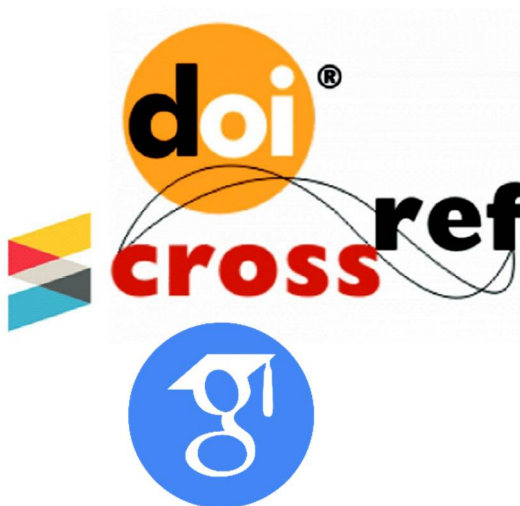
11 ЖИЛД, 3 СОН

ЖУРНАЛ БИМЕДИЦИНЫ И ПРАКТИКИ

ТОМ 11, НОМЕР 3

JOURNAL OF BIOMEDICINE AND PRACTICE

VOLUME 11, ISSUE 3

Бош муҳаррир:

Ризаев Жасур Алимжанович
тиббиёт фанлари доктори, профессор,
Самарқанд давлат тиббиёт университети ректори
ORCID ID: 0000-0001-5468-9403

Бош муҳаррир ўринбосари:

Зиядуллаев Шухрат Худайбердиевич
тиббиёт фанлари доктори, Ўзбекистон Республикаси
Фанлар академиясининг Иммунология ва инсон
геномикаси институти директор ўринбосари,
ORCID ID: 0000-0002-9309-3933

Масъул котиб:

Самиева Гулноза Уткуровна
тиббиёт фанлари доктори, профессор,
Самарқанд давлат тиббиёт университети
ORCID ID: 0000-0002-6142-7054

Нашр учун масъул:

Шаханова Шахноза Шавкатовна
DSc, Самарқанд давлат тиббиёт университети,
онкология кафедраси доценти
ORCID ID: 0000-0003-0888-9150

ТАХРИРИЯТ КЕНГАШИ:

Арипова Тамара Уктамовна
Иммунология ва инсон геномикаси институти директори –
тиббиёт фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон
Республикаси Фанлар академияси академиги

Jin Young Choi
Сеул миллий университети Стоматология мактаби оғиз ва
юз-жағ жарроҳлиги департаменти профессори, Жанубий
Кореянинг юз-жағ ва эстетик жарроҳлик ассоциацияси
президенти

Kemalettin Aydin
профессор Sağlık Bilimleri Üniversitesi пектори, **ORCID**
ID: 0000-0003-0714-7075

Абдуллаева Наргиза Нурмаатовна
тиббиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд
давлат тиббиёт университети проректори, 1-клиникаси бош
врачи. **ORCID ID:** 0000-0002-7529-4248

Оринов Фирдавс Суръатович
тиббиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд
давлат тиббиёт университети Гистология, цитология ва
эмбриология кафедраси мудири
ORCID ID: 0000-0002-0615-0144

Мавлянов Фарход Шавкатович
тиббиёт фандар доктори, Самарқанд давлат тиббиёт
университети болалар жарроҳлиги кафедраси доценти
ORCID ID: 0000-0003-2650-4445

Магзумова Наргиза Махкамовна
тиббиёт фанлари доктори, Тошкент давлат тиббиёт
университети Оилавий тиббиётда акушерлик ва гинекология
кафедраси профессори **ORCID ID:** 0000-0002-9313-4918

Очилов Улдуғбек Усмонович
DSc, доцент, СамДТУ Дипломдан кейинги таълим
факултети Психиатрия курси мудири. СамДТУ Илмий
кенгаши котиби. <https://orcid.org/0000-0003-3553-8727>

Шавази Наргиз Нуралиева
DSc, Доцент, СамДМУ 3-сон акушерлик ва гинекология
кафедраси мудири <https://orcid.org/0000-0001-7859-9955>

Юлдашев Равшан Захидович
Тоҷикистон Давлат тиббиёт университети Онкология
ва нур таъхиси кафедраси мудири, Тиббиёт фанлари
доктори, Профессор, Душанбе, Тоҷикистон.
<https://orcid.org/0009-0002-7165-5373>

Алимов Жалолiddин Усмон ўғли
PhD, Доцент Тошкент Давлат тиббиёт университети
Чирчиқ филиали, **ORCID ID:** 0009-0009-3959-9878

Саидов Саидмир Абборович
тиббиёт фанлар доктори,
Тошкент фармацевтика институти
ORCID ID: 0000-0002-6616-5428

Бабаджанов Ойбек Абдужаббарович
тиббиёт фанлари доктори, Тошкент давлат тиббиёт
университети, Тери-таносил, болалар тери-таносил
касаликлари ва ОИТС кафедраси доценти
ORCID ID: 0000-0002-3022-916X

Теребаев Билим Алдамуратович
тиббиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент
педиатрия тиббиёт институти Факультет болалар
хирургия кафедраси. **ORCID ID:** 0000-0002-5409-4327

Юлдашев Ботир Ахматович
тиббиёт фанлари доктори,
Самарқанд давлат тиббиёт университети
№2-сон Педиатрия, неонатология ва болалар
касаликлари пропедевтикаси кафедраси доценти.
ORCID ID: 0000-0003-2442-1523

Ибрагимов Малика Худайбергановна
тиббиёт фанлари доктори, профессор
Тошкент давлат тиббиёт университети
ORCID ID: 0000-0002-9235-1742

Рахимов Нодир Махамматкулович
тиббиёт фанлари доктори, Самарқанд давлат
тиббиёт университети, онкология кафедраси профессори
ORCID ID: 0000-0001-5272-5503

Даминов Феруз Асадуллаевич
Самарқанд давлат тиббиёт университети,
2-сон Даволаш факултети декани,
тиббиёт фанлари доктори, доцент.
Самарқанд, Ўзбекистон.

Миржураев Элбек Миршавкатович
тиббиёт фанлари доктори, профессор
ЎзССБ Тиббий ходимларни касбий малакасини
ривожлантириши марказининг Нејроореабилитация
кафедраси мудири, Тошкент, Ўзбекистон

Тагаев Шерқабул Бойқабулов
тиббиёт фанлари доктори, хирургия кафедраси
доценти Тошкент давлат тиббиёт университети.
ORCID: 0009-0004-7661-9253.

Сайфутдинов Зайниддин Асамутдинович
PHD, Республика ихтисослаштирилган педиатрия илмий-
амалий тиббиёт маркази, **ORCID ID:** 0009-0007-5270-1297

Саҳифаловчи: Хуршид Мирзахмедов

Контакт редакций журналлов. www.tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

Главный редактор:

Ризаев Жасур Алимджанович
доктор медицинских наук, профессор, Ректор
Самаркандского государственного медицинского
университета, ORCID ID: 0000-0001-5468-9403

Заместитель главного редактора:

Зиядуллаев Шухрат Худайбердиевич
доктор медицинских наук, Заместитель директора
Института иммунологии и геномики человека
Академии наук Республики Узбекистан,
ORCID ID: 0000-0002-9309-3933

Ответственный секретарь:

Самиева Гульноза Уткуровна
доктор медицинских наук, профессор Самаркандского
государственного медицинского университета.
ORCID ID: 0000-0002-6142-7054

Ответственный за публикацию:

Шаханова Шахноза Шавкатовна
DSc, доцент кафедры онкологии Самаркандского
государственного медицинского университета
ORCID ID: 0000-0003-0888-9150

РЕДАКЦИОННЫЙ КОЛЛЕГИЯ:

Арипова Тамара Уктамовна
директор Института иммунологии и геномики человека
доктор медицинских наук, профессор, академик АН РУз

Jin Young Choi
профессор департамента оральной и челюстно-лицевой
хирургии школы стоматологии Стоматологического
госпиталя Сеульского национального университета,
Президент Корейского общества челюстно-лицевой и
эстетической хирургии

Kemalettin Aydin
профессор, ректор Университета медицинских наук (Sağlık
Bilimleri Üniversitesi), ORCID ID: 0000-0003-0714-7075

Абдуллаева Наргиза Нурмаматовна
доктор медицинских наук, профессор, проректор
Самаркандского государственного медицинского
университета, ORCID ID: 0000-0002-7529-4248

Орипов Фирдавс Суръатович
доктор медицинских наук, профессор, заведующий кафедрой
Гистологии, цитологии и эмбриологии Самаркандского
государственного медицинского университета
ORCID ID: 0000-0002-0615-0144

Мавлянов Фарход Шавкатович
доктор медицинских наук, доцент кафедры Детской
хирургии Самаркандского государственного медицинского
университета, ORCID ID: 0000-0003-2650-4445

Магзумова Наргиза Махкамовна
Доктор медицинских наук, профессор кафедры
акушерства и гинекологии Семейной медицины
Ташкентский государственный медицинский университет
ORCID ID: 0000-0002-9313-4918

Очилов Улугбек Усманович
DSc, доцент, заведующий курсом психиатрии
факультета постдипломного образования СамГМУ.
Секретарь Ученого совета СамГМУ.
<https://orcid.org/0000-0003-3553-8727>

Шавази Наргиз Нуралиевна
DSc, доцент, заведующая кафедрой
акушерства и гинекологии N 3 СамГМУ.
<https://orcid.org/0000-0001-7859-9955>

Юлдашев Равшан Захидович
Заведующий кафедрой Онкологии и лучевой
диагностики Таджикского медицинского университета,
д.м.н., профессор Душанбе, Таджикистан
<https://orcid.org/0009-0002-7165-5373>

Алимов Жалолиддин Усмон угли
PhD, Доцент Чирчикского филиала Ташкентского
Государственного медицинского университета, ORCID
ID: 0009-0009-3959-9878

Саидов Садаммир Абборович
доктор медицинских наук, Ташкентский
фармацевтический институт
ORCID ID: 0000-0002-6616-5428

Бабаджанов Ойбек Абдужаббарович
доктор медицинских наук, Ташкентский государственный
медицинский университет, доцент кафедры
Дерматовенерология, детская дерматовенерология и СПИД,
ORCID ID: 0000-0002-3022-916X

Теребаев Билим Алдамуратович
доктор медицинских наук, доцент кафедры Факультетской
детской хирургии Ташкентского педиатрического
медицинского института.
ORCID ID: 0000-0002-5409-4327

Юлдашев Ботир Ахматович
доктор медицинских наук, доцент кафедры Педиатрии,
неонатологии и протекции детских болезней №2
Самаркандского государственного медицинского университета
ORCID ID: 0000-0003-2442-1523

Ибрагимова Малика Худайбергеновна
доктор медицинских наук, профессор
Ташкентский государственный
медицинский университет
ORCID ID: 0000-0002-9235-1742

Рахимов Нодир Махамматкулович
доктор медицинских наук, профессор кафедры
онкологии Самаркандского государственного
медицинского университета
ORCID ID: 0000-0001-5272-5503

Даминов Феруз Асадуллаевич
Декан лечебного факультета №2 Самаркандского
государственного медицинского университета, доктор
медицинских наук, доцент. Самарканд, Узбекистан.

Мирджераев Эльбек Миршавкатович
Заведующий кафедрой Нейрореабилитации Центра развития
профессиональной квалификации медицинских работников МЗ
РУз, д.м.н., профессор Ташкент, Узбекистан

Тагаев Шеркабул Бойкабулович
доктор медицинских наук, доцент кафедры хирургии,
Ташкентский государственный медицинский университет.
ORCID: 0009-0004-7661-9253.

Сайфутдинов Зайниддин Асамутдинович
PHD, Республиканский специализированный научно-
практический медицинский центр педиатрии ORCID ID: 0009-
0007-5270-1297

Верстка: Хуршид Мирзахмедов

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

Chief Editor:

Rizaev Jasur Alimjanovich
MD, DSc, Professor of Dental Medicine,
Rector of the Samarkand State Medical University
ORCID ID: 0000-0001-5468-9403

Deputy Chief Editor:

Ziyadullaev Shukhrat Khudayberdievich
Doctor of Medical Sciences, Deputy Director of the Institute
of Immunology and Human Genomics of the Academy of
Sciences of the Republic of Uzbekistan
ORCID ID: 0000-0002-9309-3933

Responsible secretary:

Samieva Gulnoza Utkurovna
doctor of Medical Sciences, Professor,
Samarkand State Medical University
ORCID ID: 0000-0002-6142-7054

Responsible for publication:

Shakhanova Shakhnoza Shaykatovna
DSc, Docent Department of Oncology
Samarkand State medical university
ORCID ID: 0000-0003-0888-9150

EDITORIAL BOARD:

Aripova Tamara Uktamovna

*Director of the Institute of Immunology and Human Genomics -
Doctor of Medical Sciences, Professor, Academician of the
Academy of Sciences of the Republic of Uzbekistan*

Jin Young Choi

*Professor Department of Oral and Maxillofacial
Surgery School of Dentistry Dental Hospital
Seoul National University, President of the
Korean Society of Maxillofacial Aesthetic Surgery*

Kemalettin Aydin

*Professor, Rector of Health Sciences University (Sağlık Bilimleri
Universitesi), ORCID ID: 0000-0003-0714-7075*

Abdullaeva Nargiza Nurmamatovna

*Doctor of Medical Sciences, Professor, Vice-Rector
Samarkand State Medical University, Chief Physician of
the 1st Clinic ORCID ID: 0000-0002-7529-4248*

Oripov Firdavs Suratovich

*Doctor of Medical Sciences, Professor,
Head of the Department of Histology, Cytology and
Embryology of Samarkand State Medical University.
ORCID ID: 0000-0002-0615-0144*

Mavlyanov Farkhod Shavkatovich

*Doctor of Medicine, Associate Professor of Pediatric
Surgery, Samarkand State Medical University
ORCID ID: 0000-0003-2650-4445*

Magzumova Nargiza Makhamovna

*Doctor of Medical Sciences, Professor, Department
of Obstetrics and Gynecology, Family Medicine, Tashkent State
Medical University. ORCID ID: 0000-0002-9313-4918*

Ochilov Ulugbek Usmanovich

*DSc, Docent, Head of the Psychiatry Course at the Faculty of
Postgraduate Education of SamSMU. Secretary of the Academic
Council of SamSMU. <https://orcid.org/0000-0003-3553-8727>*

Shavazi Nargiz Nuraliyena

*DSc, Associate Professor, Head of the Department of Obstetrics
and Gynecology N 3 of Samarkand State Medical University.
<https://orcid.org/0000-0001-7859-9955>*

Yuldashev Ravshan Zakhidovich

*Head of the Department of Oncology and Radiation Diagnostics
at Tajik State Medical University, Doctor of Medical Sciences,
Professor. Dushanbe, Tajikistan <https://orcid.org/0009-0002-7165-5373>*

Alimov Jaloliddin Usmon Ugli

*PhD, Associate Professor at Chirchik Branch of Tashkent State
Medical University, ORCID ID: 0009-0009-3959-9878*

Saidov Saidamir

*Doctor of Medical Sciences,
Tashkent Pharmaceutical Institute,
ORCID ID: 0000-0002-6616-5428*

Babadjanov Oybek Abdujabbarovich

*Doctor of sciences in medicine, Tashkent State
Medical University, Docent the Department of
Dermatovenerology, pediatric dermatovenerology
and AIDS, ORCID ID: 0000-0002-3022-916X*

Terebaev Bilim Aldamuratovich

*Doctor of Medical Sciences, Associate Professor,
Tashkent Pediatric Medical Institute,
Faculty of Children Department of Surgery.
ORCID ID: 0000-0002-5409-4327.*

Yuldashev Botir Akhmatovich

*Doctor of Medical Sciences, Associate Professor of
Pediatrics, Neonatology and Propaedeutics of Pediatrics,
Samarkand State Medical University No. 2.
ORCID ID: 0000-0003-2442-1523*

Ibragimova Malika Xudayberganovna

*Doctor of Medical Sciences, Professor,
Tashkent State Medical University
ORCID ID: 0000-0002-9235-1742*

Rahimov Nodir Maxammatkulovich

*DSc, Professor of Oncology,
Samarkand State Medical University
ORCID ID: 0000-0001-5272-5503*

Daminov Feruz Asadullaevich

*Dean of the Faculty of Medicine No. 2, Samarkand State
Medical University, Doctor of Medical Sciences, Associate
Professor. Samarkand, Uzbekistan.*

Mirjuraev Elbek Mirshavkatovich

*Head of the Department of Neurorehabilitation Center
for the development of professional qualification of
medical workers, Doctor of Medical Sciences,
Professor. Tashkent, Uzbekistan
<https://orcid.org/0009-0008-2111-4388>*

Tagaev Sher Kabul Baykabulovich

*Doctor of Medical Sciences, Associate Professor
of Surgery Department, Tashkent State Medical University
ORCID: 0009-0004-7661-9253.*

Sayfutdinov Zayniddin Asamutdinovich

*PHD, Republican Specialized Scientific and Practical Medical
Center of Pediatrics ORCID ID: 0009-0007-5270-1297*

Page Maker: Khurshid Mirzakhmedov

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz

ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz

Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

OBSTETRICS AND GYNECOLOGY

1. **Negmadjanov Bakhodur Boltayevich, Valiev Shukhrat Nasimovich, Hasanova Fariza Olimovna.**
COMPARATIVE EVALUATION OF THE EFFECTIVENESS OF VARIOUS TREATMENT METHODS USED IN THE MANAGEMENT OF POSTPARTUM ENDOMETRITIS.....12

ANESTHESIOLOGY AND INTENSIVE CARE MEDICINE

2. **Bektemirova Norbuvi Tuxtayevna.**
PATHOPHYSIOLOGICAL RATIONALE AND PERSONALIZATION OF MULTIMODAL ANALGESIA WITH ESP BLOCK IN PURULENT-SEPTIC DISEASES OF THE THORACIC CAVITY.....19

MATERNAL AND CHILD HEALTH

3. **Nuritdinova Gavhar Taipovna, Atajanova Shoira Khalilovna, Arzibekova Umida Abdukodirovna, Sanjarova Gozaloy Nizamiddin kizi.**
STUDY OF CHANGES IN THE COMPOSITION OF FOOD INGREDIENTS AND CALORIC CONTENT OF BREAST MILK IN WOMEN WITH ANEMIA.....25

PUBLIC HEALTH AND HEALTH CARE SYSTEM

4. **Xamrayev Rustam Istamovich, Axmedov Murod Erkinovich.**
CLINICAL-ORGANIZATIONAL ASPECTS OF ARTERIAL HYPERTENSION PREVENTION IN THE PRIMARY OUTPATIENT CARE SYSTEM.....32
5. **Khayitov Javokhir Bakhodirovich.**
HYGIENIC ASSESSMENT OF THE ACADEMIC LOAD OF STUDENTS IN MODERN STATE AND PRIVATE SCHOOLS.....38

PEDIATRIC SURGERY

6. **Akhmedov Islomjon Yusufjonovich, Rizaev Jasur Alimjanovich, Yatsyk Sergey Pavlovich, Akhmedov Yusufjon Makhmudovich.**
OPTIMIZATION OF A REGIONAL MODEL OF PERINATAL MONITORING AND MANAGEMENT TACTICS FOR CHILDREN WITH CONGENITAL OBSTRUCTIVE UROPATHY.....47

LABORATORY MEDICINE

7. **Daminov Feruz Asadullayevich, Xanturayev Shahriyor Komilovich.**
LITERATURE REVIEW OF HELICOBACTER PYLORI GENOME DIVERSITY AND GEOGRAPHICAL DISTRIBUTION.....53
8. **Xaydarova Feruza Alimovna, Oyxudjayeva Kamila Farruxovna, Ismiddinov Alijon Olimjon O'g'li, Begmatova Xafiza Ashirmetovna, Dushamova Mexribon Shavkatovna**
FEATURES OF METABOLIC AND INFLAMMATORY MARKERS IN DIFFERENT CLINICAL AND LABORATORY PHENOTYPES OF CHRONIC KIDNEY DISEASE IN PATIENTS WITH TYPE 2 DIABETES MELLITUS.....58

OTORHINOLARYNGOLOGY

9. **Lutfullayev Gairat Umrilloevich, Kobilova Shakhodat Shokirovna, Mayusupova Bibifotima Muxamadsobirzoda.**
SENSORINEURAL HEARING LOSS IN TODAY'S OTORHINOLARYNGOLOGY: TRENDS AND LITERATURE INSIGHTS.....65
10. **Fayzullayev Ali Ibadulloevich, Lutfullayev Gairat Umrilloevich.**
FIBROLARYNGOSCOPIC MONITORING OF REACTIVE CHANGES IN THE POSTOPERATIVE AREA IN PATIENTS WITH BENIGN LARYNGEAL NEOPLASMS..72
11. **Makhkamova Nigora Ergashevna, Nabiyeva Djamila Malikovna, Nasritdinova Maxzuna Taxsinovna.**
IMPROVING DENTAL CARE IN UZBEKISTAN USING A CONCEPTUAL APPROACH TO IMPROVE ITS QUALITY.....80
12. **Khushvakova Nilyufar Jurakulovna, Khamrakulova Nargiza Orzuevna, Makhmudova Saodat Kurbonbekovna.**
IMPROVEMENT OF DIAGNOSTIC APPROACHES AND CONSERVATIVE TREATMENT OF CHRONIC RHINOSINUSITIS IN CHILDREN WITH CYSTIC FIBROSIS.....87
13. **Nasretdinova Makhzuna Takhsinovna, Khayitov Alisher Adkhamovich.**
COMPREHENSIVE DIAGNOSIS, TREATMENT AND PREVENTION OF CYSTIC MAXILLARY SINUSITIS.....98
14. **Nasretdinova Makhzuna Takhsinovna, Dustboboev Dilshod Sadullaevich.**
OPTIMIZATION OF CONSERVATIVE TREATMENT FOR EXUDATIVE OTITIS MEDIA IN CHILDREN: THE SYNERGISTIC EFFECT OF LOW-INTENSITY LASER THERAPY, TOPICAL IMMUNOCORRECTION, AND PLAY AUTOINSUFFLATION.....112
15. **Nasretdinova Makhzuna Takhsinovna, Dustboboev Dilshod Sadullaevich.**
STAGE-BY-STAGE DIAGNOSIS OF EXUDATIVE OTITIS MEDIA IN CHILDREN BASED ON TRANSFERRIN AND CERULOPLASMIN LEVELS IN ORAL FLUID.....126
16. **Nasretdinova Makhzuna Takhsinovna, Khayitov Alisher Adkhamovich, Uktamov Diyorbek Shukhratovich.**
APPROACH TO TREATING CHILDREN WITH OTOMYCOSIS COMPLICATED BY CHRONIC SUPPURATIVE OTITIS MEDIA.....133
17. **Khasanov Ulugbek Saidakramovich, Khudoyberganov Umidbek Ruziboevich.**
ASSESSMENT OF THE CYTOLOGICAL STATUS OF ADENOID VEGETATIONS AFTER VARIOUS TREATMENTS.....143
18. **Khasanov Ulugbek Saidakramovich, Abdurakhimova Shakhnoza Saidasilovna.**
COMPARATIVE ANALYSIS OF METHODS OF TREATING HYPERTROPHIC RHINITIS.....152

MORPHOLOGY

18. **Nurmatov Siroj Tajibaevich.**
CORRECTION OF MORPHOLOGICAL CHANGES IN THE ADRENAL GLANDS UNDER THE INFLUENCE OF CARBON MONOXIDE USING THE PLANT ASPARAGUS OFFICINALIS.....159

NEUROSURGERY

19. **Ravshanov Davron Mavlonovich.**
TRENDS IN THE MANAGEMENT OF INTRACRANIAL MENINGIOMA.....165

20. **Ravshanov Davron Mavlonovich.**
CLINICAL AND FUNCTIONAL CHARACTERISTICS AND THE EFFECTIVENESS OF SPECIALIZED NEUROREHABILITATION AFTER SURGICAL TREATMENT OF SPINAL MENINGIOMAS.....172
21. **Kilichev Farrukh Akhmadovich, Yarmukhamedova Nargiza Anvarovna, Aliev Mansur Abdukholikovich.**
OPTIMIZATION OF ENDOVASCULAR STRATEGY IN ACUTE ISCHEMIC STROKE CONSIDERING ANGIOARCHITECTURE AND COLLATERAL CIRCULATION.....182

ONCOLOGY

22. **Yusupbekov Abrorbek Ahmedjanovich, Tuychiyeva Saboxat Shavkatovna, Djanklich Saide Mustafayevna.**
A POPULATION-BASED APPROACH TO CERVICAL CANCER: THE CONTEMPORARY IMPORTANCE OF CANCER REGISTRIES, SCREENING, AND SURVIVAL ANALYSIS.....191
23. **Zakhirova Nargiza Negmatovna, Saydaxmedova Viloyat Amirdinovna.**
THE IMPORTANCE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE TECHNOLOGIES IN THE EARLY DETECTION OF CERVICAL CANCER: INTERNATIONAL EXPERIENCE AND OPPORTUNITIES FOR THE NATIONAL HEALTHCARE SYSTEM.....199
24. **Shomansurova Nodira Saidarifovna, Nigmanova Nigora Anvarovna.**
CLINICAL AND ECONOMIC EFFECTIVENESS OF THE SENTIMAG MAGNETIC NAVIGATION SYSTEM IN SENTINEL LYMPH NODE DETECTION IN BREAST CANCER.....215
25. **Reymnazarova Gulsara Djamalovna.**
MORPHOMETRIC FEATURES OF THE CERVIX WITH BENIGN LESIONS AND EROSION IN THE PREMENOPAUSAL PERIOD.....225
26. **Tuychiev Otabek Dilshod ugli, Djumanazarov Temirbek Matchanovich, Madiyorov Bakhtiyor Toshpulatovich, Usmanov Bekzod Baymatovich, Ismailova Djadida Akhmedjanovna.**
EPIDEMIOLOGY OF ESOPHAGEAL CANCER IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN AND THE DEGREE OF HELICOBACTER PYLORI CONTAMINATION IN ESOPHAGEAL CANCER PATIENTS.....230
27. **Sharipov Khurshed Saidjonovich, Rizaev Jasur Alimdjanovich, Ashurov Gayur Gafurovich.**
DYNAMICS OF CHANGES IN THE CONCENTRATION OF BONE TISSUE DESTRUCTION MARKERS AND PH LEVEL IN THE ORAL FLUID OF PATIENTS WITH ONCOPATHOLOGY DURING CHEMORADIO THERAPY.....240
28. **Nishonov Doniyor Anarboyevich, Babakulov Sharaf Xamrakulovich, Navruzova Visola Sarimbekovna, Sulaymanova Nodira Jumayevna, Babakulova Shahlo Xamidullayevna.**
PATHOGENETIC FOUNDATIONS AND EVALUATION OF CLINICAL EFFICACY OF PROBIOTIC THERAPY IN THE COMPLEX TREATMENT OF SUPERFICIAL BLADDER CANCER.....247
29. **Lipartia Meri Givievna, Fazliyev Mekhrojiddin Shamsiddinovich, Turakulov Adash Farmonovich, Rahimov Nodir Maxammatkulovich, Shakhanova Shakhnoza Shavkatovna**
RELATIONSHIP BETWEEN BONE MARROW MYELOGRAM PARAMETERS AND PERIPHERAL BLOOD INDICES IN CHEMOTHERAPY-INDUCED LEUKOPENIA....253

OPHTHALMOLOGY

30. **Kadirova Aziza Muratovna, Khakimova Mavluda Shavkatjonovna.**
CLINICAL AND IMMUNOHISTOCHEMICAL CHANGES IN THE UPPER EYELID IN BLEPHAROCHALASIS IN WOMEN OF DIFFERENT AGE AND HORMONAL GROUPS.....266
31. **Sayfiddinov Fayzullo Azamjon o'g'li, Azizova Shohidaxon Adhamjon qizi.**
EARLY DIAGNOSIS OF OPEN-ANGLE GLAUCOMA USING THE ICARE TONOMETER AND THE MAKLAKOV TONOMETER.....272

PEDIATRICS

32. **Usmanova Munira Fayzullaevna, Urunova Manzura Allamurodovna, Kardjavova Gulnoza Abilkasimovna.**
CARDIAC-SPECIFIC MARKERS OF MYOCARDIAL INJURY IN CHILDREN WITH COMMUNITY-ACQUIRED PNEUMONIA.....278
33. **Makhmudova Dilorom Salakhitdinovna, Shadibekova Oksana Bronislavovna, Almedova Nargiza Nigmatdaganovna, Dekhkanov Sattor Kakhramonovich, Mustafaev Arseniy Ruslanovich.**
RETROSPECTIVE ANALYSIS OF THE INHIBITOR FORM OF HEMOPHILIA A IN CHILDREN.....285
34. **Yunusaliyeva Umida Rakhidin kizi, Dustmukhamedova Dinora Khamidovna, Umarnazarova Zulkhumor Ernazarovna, Kamilova Altinoy Tursubaevna.**
SHORT BOWEL SYNDROME: CURRENT CONCEPTS OF PATHOGENESIS, DIAGNOSIS AND TREATMENT.....291
35. **Inakova Barno Baxodirovna, Nuritdinova Gavxar Taipovna, Solieva Mavlyuda Odiljanovna, G'ulomjanova Yulduz.**
NEUROPSYCHOLOGICAL DEVELOPMENT OF CHILDREN BORN TO MOTHERS WITH TORCH INFECTION.....301

PSYCHONEUROLOGY, PSYCHIATRY

36. **Turaev Bobir Temirpulotovich, Ochilov Ulug'bek Usmanovich, Sultanov Shoxrux Khabibullaevich.**
ASSESSMENT OF THE RELATIONSHIP BETWEEN BLOOD BIOCHEMICAL PARAMETERS, COGNITIVE AND PSYCHOEMOTIONAL IMPAIRMENTS, AND REHABILITATION EFFECTIVENESS IN PATIENTS WITH CHEMICAL ADDICTIONS.....309
37. **Khudaynazarova Salomat Ruzibaevna, Kuryazova Sharofat Masharipovna.**
ASSESSMENT OF PHYSICAL DEVELOPMENT BY THE "WHO ANTHROPLUS" METHOD IN PRIMARY SCHOOL-AGED CHILDREN.....315
38. **Usmanov Saidolim Akhralovich.**
CLINICAL AND NEUROPSYCHOLOGICAL EFFECTIVENESS OF TRANSCRANIAL MICROPOLARIZATION IN THE THERAPY OF CHILDREN WITH DELAYED PSYCHO-SPEECH DEVELOPMENT.....321
39. **Mansurova Nargiza Asrorovna**
IMMUNOLOGICAL AND NEUROSPECIFIC BIOMARKERS IN THE DIFFERENTIAL DIAGNOSIS OF PARKINSON'S DISEASE AND VASCULAR PARKINSONISM.....326
40. **Mamatkhanova Charos Bohadirovna**
MODERN STRATEGY OF CONSERVATIVE THERAPY OF DEGENERATIVE CERVICAL MYELOPATHY: NEURORECOVERY, NEUROREGENERATION AND NEUROMODULATION (LITERATURE REVIEW).....333

RADIOLOGY

41. **Adambayev Zufar Ibragimovich, Samiyev Asliddin Saitovich.**
THE VALUE OF QUANTITATIVE MRI METHODS (DIFFUSION TENSOR IMAGING) IN THE EARLY DIAGNOSIS OF THE PRECLINICAL STAGE OF BINSWANGER'S DISEASE.....345

REHABILITATION

42. **Rizaev Jasur Alimdjanovich, Usmonov Otabek Abdirazakovich.**
A DIFFERENTIATED ALGORITHM FOR PRESCRIBING A REHABILITATION PROGRAM WITH FIVE BASIC PROTOCOLS DEPENDING ON THE TYPE OF ANKLE SURGERY.....352

DENTISTRY

43. **Akhrorqulov Akhtamboy Akmaljonovich, Akhmadov Inomjon Nizomitdinovich.**
MODERN TRANSFORMATION OF THE BIOLOGICALLY ORIENTED PREPARATION TECHNIQUE (BOPT): HYBRID ANALOG-DIGITAL APPROACH AND CLINICAL-BIOLOGICAL FOUNDATIONS OF THE FULLY DIGITAL EASYBOPT PROTOCOL.....360
44. **Ismoilov Akhrorjon Anvarjon, Sanakulov Jamshed Obloberdiyevich.**
ENHANCING THE EFFICIENCY OF MULTIMODAL REGISTRATION OF CBCT AND INTRAORAL SCANS BASED ON ARTIFICIAL INTELLIGENCE.....365
45. **Akhmedov Alisher Astanovich, Mukhiddinov Shokhrux Gafurjon ugli.**
IMPROVING THE QUALITY OF RESTORATION OF TEETH WITH CROWN DEFECTS USING MODERN POST-CORE CONSTRUCTIONS.....374
46. **Rizaev Jasur Alimdjanovich, Zaynutdinov Muradilla Omonullaevich, Normuradov Nodirjon Alisherovich.**
APPLICATION OF L-PRF TECHNOLOGY IN THE COMPREHENSIVE SURGICAL TREATMENT OF MEDICATION-RELATED OSTEONECROSIS OF THE JAWS.....381
47. **Iskhakova Zukhra Sharifkulovna, Normuradov Nodir Alisherovich.**
OPTIMIZATION OF TREATMENT OF FOCAL PERIODONTAL LESIONS USING TOOTH-PRESERVING SURGERIES.....389
48. **Iskhakova Zukhra Sharifkulovna, Normuradov Nodir Alisherovich.**
MODERN APPROACHES TO SURGICAL TREATMENT OF FOCAL PERIODONTAL LESIONS WITH TOOTH-PRESERVING OPERATIONS (LITERATURE REVIEW).....396
49. **Shukurov Akobir Furkatovich, Inoyatov Amrillo Shodiyevich, Shukurova Nodira Tillayevna**
INFORMED CONSENT IN DENTAL SCIENCE: LEGAL ESSENCE AND PRACTICAL ISSUES.....404

TRAUMATOLOGY AND ORTHOPEDICS

50. **Rakhmonov Shokhimordon Sherkul ugli.**
MODERN METHODS OF APPLYING REHABILITATION AFTER ARTHROSCOPIC REPAIR OF THE ANTERIOR CRUCIATE LIGAMENT OF THE KNEE JOINT (LITERATURE ANALYSIS).....409

51. Davirov Sharof Majidovich, Urinbaev Payzilla Urinbaevich, Mansurov Djalolidin Shamsidinovich, Abdurakhmanov Sheramat Begaliyevich, Hamiraev Siroj Pirnazarovich. FIBULA AUTOGRAFTING AND EXTERNAL FIXATION FOR POST-OSTEOMYELITIC FEMORAL DEFECTS.....416

UROLOGY

51. Allazov Saloh Allazovich. CYSTIC NEOPLASMS OF THE SCROTUM ORGANS AND MALE REPRODUCTIVENESS.....429
52. Allazov Saloh Allazovich. RARE TWO CASES FROM UROGYNECOLOGICAL PRACTICE.....436
53. Allazov Saloh Allazovich, Allazov Iskandar Salakh ogli. THE IMPORTANCE OF ORCHIDOMETRY IN ASSESSING MEN'S HEALTH.....442
54. Rahimov Nodir Maxammatkulovich, Shaxanova Shaxnoza Shavkatovna, Xafizov Qodirjon Olimovich. CLINICAL AND MORPHOLOGICAL PREDICTORS OF PERSISTENT URINARY INCONTINENCE AFTER RADICAL PROSTATECTOMY.....450

SURGERY

55. Abdullayev Sayfullo Abdullaevich. TACTICS OF TREATMENT FOR POSTOPERATIVE VENTRAL HERNIAS.....458
56. Dvoryankin Dmitriy Vladimirovich, Kurbaniyazov Zafar Babadjanovich, Rafikov Behbujon Rustamovich, Kochetkov Aleksandr Vladimirovich, Askarov Pulat Azadovich. FACTORS OF COMPLICATED POSTOPERATIVE COURSE IN ONE-STAGE SURGICAL TREATMENT OF PATIENTS WITH POSTOPERATIVE VENTRAL HERNIAS AND OBESITY.....466
57. Klimenko Grigoriy Alekseevich, Kapralov Sergey Vladimirovich, Mayorov Rodion Vladimirovich, Zhirkova Anastasiya Gennadyevna, Ziyadullaev Shukhrat Khudayberdievich. PREDICTION OF RISK FACTORS FOR PARASTOMAL COMPLICATIONS IN THE EARLY POSTOPERATIVE PERIOD472

ENDOCRINOLOGY

58. Mamadiyarova Dilshoda Umirzokovna, Azimova Sevara Bakhodirovna. THE SIGNIFICANCE OF THE C718T (RS713041) POLYMORPHISM IN THE GPX4 GENE IN TYPE 2 DIABETES MELLITUS COMPLICATED BY ANGIOPATHY.....479
59. Narimova Gulchekhra Jumaniyazovna, Makhmudova Farangiz Batirovna, Kayumova Durdona Tuygunovna. ASSESSMENT OF THE EFFECT OF MELATONIN ON SLEEP QUALITY AND CARBOHYDRATE METABOLISM IN REPRODUCTIVE-AGED PATIENTS WITH TYPE 2 DIABETES MELLITUS.....484
60. Xaydarova Feruza Alimovna, Begmatova Xafiza Ashirmetovna, Dushamova Mexribon Shavkatovna, Oyxudjayeva Kamila Farruxovna, Ismiddinov Alijon Olimjon O'g'li, Issayeva Saodat Saydullayevna. ASSOCIATION OF BMP-7 WITH C-PEPTIDE LEVELS: A MARKER OF β -CELL RESERVE IN TYPE 2 DIABETES MELLITUS.....490

БИОМЕДИЦИНА ВА АМАЛИЁТ ЖУРНАЛИ

ЖУРНАЛ БИОМЕДИЦИНЫ И ПРАКТИКИ | JOURNAL OF BIOMEDICINE AND PRACTICE

INAKOVA Barno Baxodirovna

Associate Professor

NURITDINOVA Gavhar Taipovna

Associate Professor

SOLIEVA Mavlyuda ODILJANOVNA

Associate assistant

G'ULOMJANOVA Yulduz

Magistr Andijan State Medical Institute

NEUROPSYCHOLOGICAL DEVELOPMENT OF INFANTS IN THE FIRST YEAR OF LIFE BORN TO MOTHERS WITH TORCH INFECTION

For citation: Inakova Barno Baxodirovna, Nuritdinova Gavxar Taipovna, Solieva Mavlyuda Odiljanovna, G'ulomjanova Yulduz. Neuropsychological Development Characteristics of Children Born to Mothers with TORCH Infection

 <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.21313263>

ABSTRACT

TORCH infections occupy a leading place among the causes of perinatal pathology and neuropsychological developmental disorders in early childhood. Intrauterine infection has an adverse effect on the formation of the fetal central nervous system (CNS), which may manifest as delayed psychomotor development, muscle tone abnormalities, seizure syndrome, decreased hearing and vision, as well as cognitive impairments. To study the neuropsychological development of children in the first year of life born to mothers with TORCH infection. A total of 40 children were examined. The first group consisted of 17 newborns aged 0–10 days. The second, outpatient group included 23 children: 10 children aged 30 days to 3 months and 13 children aged 9–12 months. Group I (17 newborns) was examined in the neonatal department in Andijan. Group II consisted of preterm infants (32–34 weeks of gestation) examined in a polyclinic setting. In children of the first year of life born to mothers with TORCH infection, signs of perinatal CNS damage of varying severity are frequently detected. The clinical picture may include motor impairment syndrome, delayed development of speech and emotional responses, and impaired adaptive mechanisms. The severity of abnormalities depends on the timing of infection during pregnancy, the type of pathogen, and the timeliness of treatment. Early detection of neuropsychological developmental disorders, dynamic follow-up, and comprehensive rehabilitation are key factors in improving the prognosis in this group of children.

Keywords: TORCH infection, full-term and premature infant, gestation, nervous system

INAKOVA Barno Baxodirovna

kafedrasi dotsenti, t.f.n.

NURITDINOVA Gavxar Taipovna

kafedrasi dotsenti, t.f.n.

SOLIEVA Mavlyuda Odiljanovna

Kafedra assistenti, t.f.n.

G'ULOMJANOVA Yulduz
magistr
Andijon Davlat tibbiyot instituti

TORCH INFEKSIYASI BO'LGAN ONALARDAN TUG'ILGAN BOLALARDA ASAB-RUXIY RIVOJLANISH HOLATI

ANNOTATSIYA

TORCH-infeksiyalar perinatal patologiya va erta yoshdagi bolalarda nerv-psixik rivojlanish buzilishlarining asosiy sabablaridan biri hisoblanadi. Intrauterin infeksiya homila markaziy nerv tizimi (MNT) shakllanishiga salbiy ta'sir ko'rsatadi, bu esa psixomotor rivojlanishning kechikishi, mushak tonusi buzilishlari, tutqanoq sindromi, eshitish va ko'rishning pasayishi, shuningdek kognitiv buzilishlar bilan namoyon bo'lishi mumkin. TORCH-infeksiyaga chalingan onalardan tug'ilgan bolalarning hayotining birinchi yilida nerv-psixik rivojlanishini o'rganish. 40 nafar bola tekshirildi. Birinchi qismni 0–10 kunlik 17 nafar yangi tug'ilgan chaqaloq tashkil etdi. Ikkinchi, poliklinika qismi — 23 nafar bola: 30 kun–3 oylik (10 nafar), 9–12 oylik (13 nafar). I guruh (17 nafar yangi tug'ilgan chaqaloq) Andijon shahridagi OVNda tekshirildi. II guruh — muddatidan oldin tug'ilgan (32–34 hafta) bolalar poliklinikada tekshirildi. TORCH-infeksiyaga chalingan onalardan tug'ilgan hayotining birinchi yilidagi bolalarda ko'pincha MNTning turli darajadagi perinatal zararlanish belgilari aniqlanadi. Klinik ko'rinish harakat buzilishlari sindromi, nutq va emotsional reaksiyalar shakllanishining kechikishi, adaptatsiya mexanizmlarining buzilishi bilan namoyon bo'lishi mumkin. Og'ishlarning darajasi homiladorlik davrida infeksiya tushgan muddatga, qo'zg'atuvchi turiga va o'z vaqtida davolash o'tkazilganiga bog'liq. Nerv-psixik rivojlanishdagi buzilishlarni erta aniqlash, dinamik kuzatuv va kompleks reabilitatsiya o'tkazish ushbu bolalar toifasida prognozni yaxshilashning muhim omillaridir.

Kalit so'zlar: TORCH-infeksiya, muddatida va muddatidan oldin tug'ilgan bola, gestatsiya, nerv tizimi.

ИНАКОВА Барно Баходировна
доцент кафедры, к.м.н.
НУРИТДИНОВА Гавхар Таиповна
доцент кафедры, к.м.н.
СОЛИЕВА Мавлюда Одилжановна
ассистент кафедры,
ГУЛАМЖАНОВА Юлдуз

Магистр Андижанский Государственный медицинский институт

СОСТОЯНИЕ НЕРВНО-ПСИХИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ ДЕТЕЙ, РОДИВШИХСЯ ОТ МАТЕРЕЙ С TORCH- ИНФЕКЦИЕЙ

АННОТАЦИЯ

TORCH-инфекции занимают ведущее место среди причин перинатальной патологии и нарушений нервно-психического развития у детей раннего возраста. Внутритробное инфицирование оказывает неблагоприятное влияние на формирование ЦНС плода, что может проявляться задержкой ПМР, нарушениями мышечного тонуса, судорожным синдромом, снижением слуха и зрения, а также когнитивными расстройствами. Изучение нервно-психического развития детей первом году жизни, родившихся от матерей с TORCH-инфекцией. Было исследовано 40 детей. Первую часть составляли дети в возрасте от 0-10 дней 17 новорожденных. Другая поликлиническая часть- 23 ребенка, которую составили дети от 30 дней – 3 месяцев (10 детей), от 9-12 месяцев (13 детей). I группа в количестве 17 новорожденных было исследовано в ОВН г. Андижан. II группа недоношенных (32-34 недели) детей было исследовано в поликлинике. У детей первого года жизни, родившихся от матерей с TORCH-инфекцией, нередко выявляются признаки перинатального поражения ЦНС

различной степени выраженности. Клиническая картина может включать синдром двигательных нарушений, задержку формирования речевых и эмоциональных реакций, нарушение адаптационных механизмов. Степень выраженности отклонений зависит от срока инфицирования во время беременности, вида возбудителя и своевременности проведённого лечения. Раннее выявление нарушений нервно-психического развития, динамическое наблюдение и проведение комплексной реабилитации являются ключевыми факторами улучшения прогноза у данной категории детей.

Ключевые слова: TORCH- инфекция, доношенный и недоношенный ребенок, гестация, нервная система

Muammoning dolzarbligi. Erta tugʻruq hozirgi kunda yangi tugʻilgan chaqaloqlarda yuqori kasallanish, nogironlik va oʻlimning asosiy sabablaridan biri boʻlib qolmoqda. Bu nafaqat muddatidan oldin tugʻilgan bolaning aʼzolari va tizimlarining yetilmaganligi bilan, balki bachadon ichidagi rivojlanish buzilishlari, tugʻruq jarayonidagi patologiya, neonatal davrdagi shoshilinch holatlar hamda oʻz vaqtida ixtisoslashtirilgan tibbiy yordamning yetishmasligi bilan ham izohlanadi [].

Hozirgi vaqtda yangi tugʻilgan chaqaloqlarning, jumladan miya nerv toʻqimasida kechadigan patobiokimyoviy jarayonlar haqida yangi fundamental bilimlarni olish ustuvor ahamiyatga ega. Bu nogironlikka olib keluvchi patologiyalar rivojlanishining oldini olish, bolalarni parvarish qilish, reabilitatsiya va ijtimoiy moslashtirish xarajatlarini kamaytirish maqsadida amalga oshiriladi [].

Erta yoshdagi bolalarda nerv-psixik funksiyalar rivojlanishidagi ogʻishlar tadqiqotchilar va shifokorlar tomonidan tobora koʻproq eʼtibor qozonmoqda. Jahon sogʻliqni saqlash tashkiloti (JSST) maʼlumotlariga koʻra, har 20 boladan biri rivojlanishda u yoki bu ogʻishga ega. Ushbu bolalar orasida 60% holat markaziy nerv tizimining perinatal davrda yuzaga kelgan zararlanishlari bilan bogʻliq.

Tadqiqot maqsadi. TORCH-infeksiyali onalardan tugʻilgan bolalarning hayotining birinchi yilidagi nerv-psixik rivojlanishini oʻrganish.

Tadqiqot materiallari va usullari. Biz tomonidan 40 nafar bola tekshirildi. Tadqiqot davomida bu son ikki qismga ajratildi: ulardan biri 0–10 kunlik yoshdagi bolalar boʻlib (17 nafar yangi tugʻilgan chaqaloq) 42,5% ni tashkil etdi. Ikkinchi poliklinik guruh (23 nafar bola) 57,5% ni tashkil etdi, ular 30 kunlikdan 3 oygacha boʻlgan (10 nafar bola, 43,4%) va 9–12 oylik (13 nafar bola, 56,5%) guruhlariga boʻlingan.

Birinchi guruhdagi 17 nafar yangi tugʻilgan chaqaloq Andijon shahar bolalar klinik shifoxonasining chala tugʻilgan chaqaloqlarni parvarish qilish boʻlimida tekshirildi va ular tarkibida 5 nafar muddatida tugʻilgan (29,4%) hamda 12 nafar chala tugʻilgan (70,5%) chaqaloq bor edi. Chala tugʻilganlar guruhida (32–34 hafta) oʻgʻil va qiz bolalar soni bir xil (50%) edi. Muddatida tugʻilgan chaqaloqlar guruhida jinsiy taqsimot 40% oʻgʻil va 60% qiz bolalardan iborat boʻldi.

Muddatida tugʻilgan chaqaloqlarning oʻrtacha gestatsion yoshi 38–39 hafta (5 nafar chaqaloq)ni tashkil etdi. Gestatsion yoshiga koʻra chala tugʻilgan chaqaloqlar ikki guruhga ajratildi: birinchi guruhga gestatsion yoshi 35–37 hafta boʻlgan bolalar (4 nafar chaqaloq), ikkinchi guruhga esa 32–34 haftalik muddatda tugʻilganlar (8 nafar chaqaloq) kiritildi. 33–42 haftalik homiladorlik muddatida turli darajadagi gestoz bilan kechgan 97 nafar tugʻruqdagi ayol (asosiy guruh) tekshirildi. Tugʻruqdagi ayollarda eklampsiya Gooke scale boʻyicha aniqlanib, ogʻirlik darajasiga koʻra (I, II va III daraja) mos ravishda 38,1%, 54,6% va 7,22% hollarda qayd etildi ($P>0,05$, $P<0,05$). Tugʻruqdagi ayollarning 71,8% ida Tsangemeyster triadasi (arterial gipertenziya, proteinuriya va shish) bilan namoyon boʻladigan monosemptomatik (izolyatsiyalangan) preeklampsiya shakli aniqlangan boʻlsa, 28,9% hollarda preeklampsiyaning aralash shakli, yaʼni ikki yoki uchta simptomning birikmasi qayd etildi. Ayollarning 35,1% ida “toza” (faqat preeklampsiya) shakli, 14,9% hollarda esa homiladorlik davrida fon va ekstragenital kasalliklar bilan birga kechuvchi qoʻshma shakli aniqlangan. Nazorat guruhini homiladorlik muddati 35–41 hafta boʻlgan, gestoz va ekstragenital kasallik belgilari kuzatilmagan 30 nafar ayol tashkil etdi. Asosiy va nazorat guruhidagi tugʻruqdagi ayollar yosh boʻyicha ($25,2\pm0,48$ va $24,2\pm0,68$ yil, $P>0,05$) hamda homiladorliklar soni (paritet) boʻyicha —

birinchi tug'uvchilar ($26,6 \pm 4,6\%$ va $36,7 \pm 8,8\%$, $P > 0,05$) va takror tug'uvchilar ($73,4 \pm 4,6\%$ va $63,3 \pm 8,8\%$, $P > 0,05$) — o'zaro taqqoslanadigan bo'lgan.

Nazorat guruhidagi ayollardan jami 30 nafar tirik bola tug'ilgan: ulardan 27 tasi bosh bilan kelgan, 2 tasi chanoq bilan kelgan va 1 nafar bola kesarcha kesish yo'li bilan chiqarilgan.

Asosiy guruhdagi tug'ruqdagi ayollardan jami 100 nafar bola tug'ilgan (shu jumladan 3 juft egizak). Ulardan 75 nafari bosh bilan kelgan, 10 nafari chanoq va oyoq bilan kelgan, 15 nafar bola esa kesarcha kesish (abdominal tug'ruq) yo'li bilan tug'ilgan. Yangi tug'ilgan chaqaloqlarning postnatal gestatsion yoshi (PGY) Ballard scoring system (J.I. Ballard) ning 11 ta somatik va 10 ta nevrologik shkalalari M.E. Abdullayeva va boshqalar tomonidan modifikatsiya qilingan usulga ko'ra aniqlangan [1]. Nazorat guruhida bolalarning PGY bo'yicha taqsimoti quyidagicha bo'lgan: ≥ 41 hafta — 6 ta holatda (20%), 38–40 hafta — 25 ta (76,7%), va 35 haftadan $\leq$ bo'lgan — 1 ta bola (3,5%). Asosiy guruhda esa PGY ≥ 41 hafta bo'lgan bolalar 8% hollarda, 38–40 hafta — 60%, 35–37 hafta — 17%, 32–34 hafta — 14% va ≤ 31 hafta — 1% holatda tug'ilgan. Asosiy guruhdagi yangi tug'ilganlar orasida PGY ≥ 41 haftalik bolalar ulushi kamaygan ($P < 0,05$) va PGY ≤ 37 haftalik bolalar soni oshgan (32,0%, $P < 0,001$).

Har ikkala guruhdagi yangi tug'ilgan chaqaloqlarda standart antropometriya o'tkazildi: tana massasi, bo'yi, tana yuzasi, bosh aylanasi (O'B) va ko'krak qafasi aylanasi (O'K) o'lchandi, massa-bo'y ko'rsatkichi (MBK) hamda O'B/O'K nisbati (A.F. Tur indeksi) hisoblab chiqildi. Ko'rsatmalarga ko'ra neyrosonografiya (Aloka-SSD – 3500 SV) o'tkazildi, shuningdek, qon zardobida glyukoza, kaliy (K) va kalsiy (Ca) miqdori aniqlandi. Muddatida tug'ilgan chaqaloqlar orasida gipoksik-iskemik ensefalopatiya tashxisi bilan kelgan 3 nafar bola kuzatildi, bu umumiy yo'naltiruvchi tashxislarning 40% ini tashkil etdi. Diabetik fetopatiya 2 nafar yangi tug'ilganda aniqlanib, 40% ni tashkil qildi, respirator distress sindromi esa 1 nafar bolada (20%) kuzatildi. Gestatsion yoshi 35–37 hafta bo'lgan chala tug'ilgan chaqaloqlar guruhida gipoksik-iskemik ensefalopatiya tashxisi 3 nafar bolada aniqlanib, bu 75% ni tashkil etdi, 1 nafar bola esa chala tug'ilganlik tashxisi bilan (25%) qayd etildi. Gestatsion yoshi 32–34 hafta bo'lgan chala tug'ilganlar orasida gipoksik-iskemik ensefalopatiya 4 nafar bolada (50%), chala tug'ilganlik tashxisi 3 nafar bolada (37,5%) va respirator distress sindromi 1 nafar bolada (12,5%) aniqlangan.

Bizning tadqiqotlarimizda onalarning sog'lig'i holati hamda ularda mavjud biologik va akusherlik xavf omillari tahlil qilindi. Kuzatilgan bolalarning onalarining o'rtacha yoshi 29 yoshni tashkil etdi. Ularning 15 nafari 18–35 yosh oralig'idagi qulay fertil yosh guruhiga kirgan bo'lib, bu 88% ni tashkil etdi, 2 nafari esa 36 yoshdan katta bo'lgan, ya'ni noqulay fertil yosh guruhiga mansub (12%).

Materiallar parametrik (Student t-kriteriyasi) va parametrik bo'lmagan usullar (TMF) yordamida, nisbiy ko'rsatkichlar uchun burchakli o'zgartirish (ϕ) qo'llanilib qayta ishlandi (Gubler E.V., 1999). Shuningdek, A. Chuprova bo'yicha bog'liqlik koeffitsiyenti (K) va o'rganilgan omillar o'rtasidagi xususiy (parsial) korrelyatsiya hisoblandi (Lakin G.F., 1990).

Hisob-kitoblar Microsoft Office XP (Excel 2007) dasturida, "Samsung Sens 830" shaxsiy kompyuterida amalga oshirildi.

Tadqiqot natijalari va ularning muhokamasi.

Nerv tizimi zararlanishi bilan tug'ilgan 16 nafar bolani o'rganishda quyidagi ko'rsatkichlar baholandi: yirik motorika, mayda motorika, nutq (til), "men" tushunchasi, ijtimoiy-emotsional rivojlanish hamda kognitiv rivojlanish. Muddatida tug'ilgan chaqaloqlar guruhida yirik motorika bo'yicha 100% natija qayd etildi. Shuningdek, mayda motorika va bolaning tovush manbaiga reaksiyasi ham 100% ijobiy bo'ldi. 35–37 haftalik chala tug'ilganlar (A guruhi)da yirik motorika bo'yicha ham 100% natija olindi. Mayda motorika 80% hollarda ijobiy, 20% hollarda salbiy natija ko'rsatdi. Bolaning tovush manbaiga reaksiyasi 100% ijobiy bo'ldi, biroq "men" tushunchasini shakllantirish bo'yicha 100% salbiy natija kuzatildi.

Ijtimoiy-emotsional sohada ijobiy natija 40%, sust ijobiy 40% va salbiy 20% hollarda qayd etildi. 34–32 haftalik chala tug'ilganlar (B guruhi)da yirik motorika va nutq sohalari 100% ijobiy natija bilan baholandi.

Mayda motorika o'rganilganda ijobiy natija 28,6%, sust ijobiy 28,6%, va sust ijobiy natija yana 42,8% hollarda qayd etildi. "Men" tushunchasi bo'yicha o'rganishda 100% hollarda salbiy natija aniqlandi. Ijtimoiy-emotsional sohada sust ijobiy natija 14,3%, salbiy natija esa 85,7% ni tashkil etdi. Kognitiv rivojlanishni o'rganishda sust ijobiy natija 28,6%, salbiy natija 71,4% hollarda qayd etildi.

Muddatida tug'ilgan yangi tug'ilgan chaqaloqlarni chala tug'ilganlar bilan solishtirganda, mayda motorika ko'rsatkichlari bo'yicha muddatida tug'ilganlarda natijalar 2 baravar yaxshiroq bo'lgan. Shu bilan birga, 34–32 haftalik gestatsiya yoshidagi chala tug'ilganlar guruhida ushbu ko'rsatkich 35–37 haftalik chala tug'ilganlarga nisbatan 3 baravar yomonroq bo'lgan. Ijtimoiy-emotsional sohani o'rganishda muddatida tug'ilgan yangi tug'ilgan chaqaloqlardagi ko'rsatkich chala tug'ilganlarga nisbatan 4 baravar yuqori bo'lgan. Shuni ta'kidlash kerakki, chala tug'ilganlarning A va B guruhlarida ichida ijtimoiy-emotsional sohada B guruhidagi ko'rsatkich A guruhiga nisbatan 4,5 baravar orqada qolgan.

Kognitiv sohani o'rganish natijalari shuni ko'rsatdiki, muddatida tug'ilgan chaqaloqlarda ushbu ko'rsatkich chala tug'ilganlarga nisbatan 2,5 baravar yuqori bo'lgan, va chala tug'ilganlar orasida salbiy natija muddatida tug'ilganlarga qaraganda 2 baravar yomonroq bo'lgan. Chala tug'ilganlar guruhining A va B taqqoslanganda, B guruhida salbiy natija A guruhiga nisbatan 1,8 baravar yuqori qayd etilgan. Shunday qilib, chala tug'ilgan bolalarda sezilarli darajada mayda motorika buzilishlari (muddatida tug'ilganlarga qaraganda 2 baravar ko'p), ijtimoiy-emotsional sohada buzilishlar (4 baravar ko'p) aniqlangan, bunda chuqur chala tug'ilgan bolalarda ko'nikmalar to'liq shakllanmagan holatlar 85,7% ni tashkil etgan. Kognitiv rivojlanishda esa tekshirilgan yangi tug'ilganlarning 70% ida sezilarli orqada qolish kuzatilgan va chala tug'ilganlarda bu ko'rsatkich muddatida tug'ilganlarga nisbatan 2 baravardan ko'proq orqada qolish bilan namoyon bo'lgan.

Psixomotor rivojlanishni baholash turli usullar bilan amalga oshirilishi mumkin. Bizning tadqiqotlarimizda yangi tug'ilgan chaqaloqlar bolaning harakat va psixik funksiyalarini erta yoshda rivojlanish kechikishini aniqlash uchun qo'llaniladigan miqdoriy baholash usuli (L.T. Jhurba usuli) asosida baholandi. Ikkinchi guruh (3 va 12 oylik yosh oralig'i) o'rganilganda 6 asosiy soha bo'yicha quyidagi natijalar olindi. 3 oylik yosh guruhidagi muddatida tug'ilgan bolalarda yirik motorika, bolaning tovush manbaiga reaksiyasi, "men" tushunchasi, ijtimoiy-emotsional rivojlanish va kognitiv rivojlanish bo'yicha 100% hollarda ijobiy natija qayd etildi.

Shu yoshdagi chala tug'ilgan bolalarda yirik motorika bo'yicha 50% hollarda sust ijobiy natija aniqlandi. Mayda motorika bo'yicha ijobiy natija 25%, sust ijobiy natija 75% ni tashkil etdi. Tovush manbaiga reaksiyani va kognitiv rivojlanishni o'rganishda mos ravishda ijobiy va sust ijobiy natijalar qayd etildi.

Shuningdek, "men" tushunchasi hamda ijtimoiy-emotsional rivojlanish sohalarida 25% hollarda ijobiy, 75% hollarda sust ijobiy natija kuzatildi. 12 oylik yosh guruhida muddatida tug'ilgan bolalarda yirik motorika, mayda motorika, tovush manbaiga reaksiyasi, "men" tushunchasi va kognitiv rivojlanish bo'yicha 90,9% ijobiy va 9,1% sust ijobiy natijalar qayd etildi. Ijtimoiy-emotsional sohani o'rganishda esa 100% hollarda ijobiy natija aniqlandi. Ushbu guruhdagi chala tug'ilgan bolalar orasida yirik motorika sohasida sust ijobiy va salbiy natijalar 50% hollarda qayd etildi. Mayda motorika va "men" tushunchasini o'rganishda 100% hollarda sust ijobiy natija aniqlandi. Bola tovush manbaiga reaksiyasi, ijtimoiy-emotsional hamda kognitiv rivojlanish sohalarida 50% hollarda mos ravishda ijobiy va sust ijobiy natijalar qayd etildi.

Muddatida tug'ilgan bolalarda faqat hayotning ikkinchi yarim yilida 9% bolalarda mayda motorika, tovush manbaiga reaksiyasi va o'qitishga yondashuvlarda kechikishlar kuzatildi, shu bilan birga ijtimoiy-emotsional rivojlanishda sezilarli yaxshilanishlar qayd etildi. Tug'ilishda 20% bolalarda mavjud bo'lgan kognitiv muammolar bir yoshga kelib 10% gacha kamaydi. Chala tug'ilganlar guruhida o'tkazilgan o'xshash tahlil mayda motorika bo'yicha buzilishlar bir yoshga kelib 2 baravar oshganini ko'rsatdi. Nutq rivojlanishidagi orqada qolish 1- va 2-yarim yillikda chala tug'ilgan bolalarning 50% ida kuzatildi. O'qitishga yondashuvdagi yetishmovchiliklar deyarli barcha chala tug'ilgan bolalarda (100%) saqlanib qoldi. Ijtimoiy-emotsional rivojlanish bo'yicha dinamikada yaxshilanish kuzatilib, bir yoshga kelib ushbu sohada yetishmovchiliklar 50% gacha kamaydi. Shunga o'xshash, kognitiv rivojlanish sohasida ham kichik ijobiy dinamika qayd etildi. Chala

tug'ilgan bolalarning 50% ida rivojlanishdagi orqada qolish saqlanib qoldi, ammo u o'rtacha darajada ifodalangan edi. Shunday qilib, bizning tadqiqotlarimiz natijalariga ko'ra, yangi tug'ilgan bolalarda 1 yoshgacha bo'lgan katamnezda rivojlanish yetishmovchiliklari asosan mayda motorika, o'qitishga yondashuv va kognitiv rivojlanish sohalarida aniqlangan. Har ikkinchi chala tug'ilgan bolada rivojlanish muammolari asosiy barcha sohalarida (yirik motorikadan tashqari) kuzatilgan. Mayda motorika va o'qitishga yondashuvlarda esa salbiy dinamika qayd etilgan (1 yoshga kelib 100%). Baholangan ko'rsatkichlarga nafaqat dinamik ravishda o'zgaruvchi funksiyalar (uyqu va uyg'oqlik nisbati, mushak tonusi, shartsiz reflekslar, zanjirli simmetrik reflekslar, sensor reaksiyalar, ovoz reaksiyalari), balki xavf omillari ham kiritildi (stigmalar darajasi, bosh miya nervlari holati, patologik harakatlar va boshqalar). Ushbu oxirgilari rivojlanish darajasini bevosita ko'rsatmasa ham, homiladorlik va tug'ruq davrida noqulay ta'sirlarga uchragan bolalar guruhini aniqlash imkonini beradi. Tadqiqotning ikkinchi guruhida uyqu va uyg'oqlik, ovoz reaksiyalari, shartsiz reflekslar, mushak tonusi, zanjirli simmetrik reflekslar, sensor-motor xulq-atvor, stigmlar, bosh miya nervlari va harakat patologiyasi bo'yicha baholashda muddatida tug'ilgan yangi tug'ilgan chaqaloqlarda optimal rivojlanishga mos keluvchi 3 ball darajasi 100% hollarda qayd etildi. Chala tug'ilganlar guruhining A kichik guruhida (gestatsion yoshi 35–37 hafta) ushbu ko'rsatkich bo'yicha 3 ball 60% hollarda, 2 ball esa 20% hollarda kuzatildi. Ovoz reaksiyalari bo'yicha optimal rivojlanishga mos 3 ball 80% ni tashkil etdi, 20% hollarda rivojlanishning orqada qolishi (2 ball) aniqlandi. Shartsiz reflekslarni o'rganishda 3 ball 60%, 2 ball 20%, 1 ball (defekt yoki yetarli darajada rivojlanmaganlik) 20% hollarda qayd etildi. Mushak tonusi bo'yicha esa 3 ball darajasi 100% hollarda aniqlangan.

Asimmetrik bo'yin-tonik refleksini o'rganishda 3 ball 60%, 2 ball 20%, 1 ball 20% hollarda qayd etildi. Zanjirli simmetrik reflekslar bo'yicha 3 va 2 ball mos ravishda 60% va 40% hollarda aniqlangan. Sensor-motor xulq-atvorni baholashda 3 ball 80%, 2 ball 20% ni tashkil etdi. Stigmalarining baholanishida 3 ball 20%, 2 ball 40%, 1 ball 40% hollarda qayd etildi. Bosh miya nervlari bo'yicha 3 ball 80%, 0 ball (funksiyalar rivojlanmaganligi) 20% hollarda aniqlangan. Harakat patologiyasi bo'yicha 3 ball 20%, 2 ball 40%, 1 ball 40% ni tashkil etdi. 34–32 haftalik gestatsion yoshdagi chala tug'ilganlar guruhida (B guruh) uyqu va uyg'oqlik ko'rsatkichi bo'yicha 3 ball 43%, 1 ball 57% hollarda qayd etildi. Ovoz reaksiyalari bo'yicha 3 ball 71,4%, 2 ball 28,6% ni tashkil etdi. Shartsiz reflekslar bo'yicha 3 ball 43%, 1 ball 14% hollarda kuzatildi. Mushak tonusini baholashda 3 ball 86%, 2 ball 14% ni tashkil etdi. Asimmetrik bo'yin-tonik refleks bo'yicha 3 ball 57%, 2 ball 14%, 1 ball 29% hollarda aniqlangan. Zanjirli simmetrik reflekslar bo'yicha 3 ball 86%, 1 ball 14% ni tashkil etdi. Sensor-motor xulq-atvorni o'rganishda 3 ball 57%, 2 ball 29%, 0 ball 14% hollarda qayd etildi. Stigmalarining baholanishida esa 3 ball 14%, 1 ball 86% ni tashkil etdi. Bosh miya nervlari bo'yicha 3 ball 86%, 2 ball 14% ni tashkil etdi. Harakat patologiyasi bo'yicha 2 ball 28,6%, 1 ball 71,4% hollarda qayd etildi.

Muddatida tug'ilgan va chala tug'ilgan chaqaloqlar guruhlarini taqqoslaganda, uyqu va uyg'oqlik ko'rsatkichi hamda asimmetrik bo'yin-tonik refleks bo'yicha 3 ball ko'rsatkich chala tug'ilganlarda muddatida tug'ilganlarga nisbatan ikki baravar kam bo'lgan. Shartsiz reflekslarni o'rganishda esa ikkala guruhda deyarli o'xshash natijalar kuzatilgan. Chala tug'ilgan chaqaloqlar guruhida stigmatizatsiya ko'rsatkichi muddatida tug'ilganlar guruhiga nisbatan bir necha baravar yuqori bo'lgan. Harakat patologiyasini o'rganishda 3 ball ko'rsatkichi chala tug'ilganlarda muddatida tug'ilganlarga nisbatan 5 baravar past bo'lgan. A va B guruhlar o'rtasidagi taqqoslashda uyqu va uyg'oqlik ko'rsatkichi bo'yicha funksiyalar yetishmovchiligi (1 ball) B guruhda A guruhga nisbatan 3 baravar yuqori bo'lgan. Asimmetrik bo'yin-tonik refleksni o'rganishda esa ushbu guruhlar o'rtasida 3 ball ko'rsatkich bo'yicha sezilarli farq aniqlanmagan.

B guruhidagi patologiya darajasi A guruhiga qaraganda ikki baravar ko'p edi. Shunday qilib, barcha to'liq tug'ilgan chaqaloqlarda psixomotor rivojlanish normal edi, eng muhim og'ishlar erta tug'ilgan guruhda sodir bo'ldi. Funktsiyalardagi dinamik o'zgarishlarda eng jiddiy anomaliyalar aniqlandi: uyqu-uyg'onish nisbati uyquni qo'llab-quvvatlatadi, bu erta tug'ilgan chaqaloqlarning deyarli yarmida kuzatildi. Ushbu funktsiyaning buzilishining og'irligi va homiladorlik bosqichi o'rtasida to'g'ridan-to'g'ri bog'liqlik ham o'rnatildi. ATNRda jiddiy buzilishlar ham mavjud bo'lib, erta tug'ilgan chaqaloqlarning 40 foizida keng tarqalgan. Xavf darajasi bo'yicha, erta tug'ilgan chaqaloqlarda,

ayniqsa, harakat patologiyasida va 5 dan ortiq stigmataning mavjudligida og'ir buzilishlar besh marta tez-tez uchraydi. To'liq tug'ilgan chaqaloqlar uchun bir yilgacha bo'lgan kuzatuv davrida psixomotor rivojlanishning miqdoriy bahosi barcha yangi tug'ilgan chaqaloqlar tug'ilishda normal ekanligini ko'rsatdi. Birinchi olti oyga kelib, chaqaloqlarning 50% psixomotor rivojlanish xavfi belgilarini ko'rsatdi. Yil oxiriga kelib, barcha to'liq muddatli chaqaloqlar L.T.da 27-29 ball oldi. Fiziologik me'yorga mos keladigan Zhurba shkalasi. Erta tug'ilgan chaqaloqlarda psixomotor rivojlanishning shunga o'xshash tahlili sezilarli darajada boshqacha rasmni aniqladi (5-rasm). Kichkintoylarning atigi 16,7 foizi tug'ilishda fiziologik me'yorga to'g'ri keldi va chaqaloqlarning 75 foizi birinchi olti oyda normal rivojlandi. Biroq, bir yoshga kelib, birorta ham chaqaloq fiziologik me'yorga mos kelmadi. Preterm guruhda, neonatal davrda va hayotning birinchi olti oyida psixomotor rivojlanish xavfi sezilarli darajada kamroq kuzatilgan (mos ravishda 8,3% va 25%). Biroq, erta tug'ilgan chaqaloqlarda rivojlanish kechikishlari tug'ilishda 75% da kuzatilgan va bir yilga kelib, erta tug'ilgan chaqaloqlarning 100% shkala bo'yicha 25 balldan past bo'lgan past ballga ega bo'lib, bu psixomotor rivojlanishdagi kechikishlarni ko'rsatadi.

To'liq tug'ilgan chaqaloqlarning psixomotor rivojlanishining qiyosiy tahlili shuni ko'rsatdiki, bolalarning atigi 50 foizi xavf ostida bo'lgan va bir yilgacha barcha to'liq tug'ilgan chaqaloqlar normal psixomotor rivojlanish darajasida bo'lgan. Ayni paytda, erta tug'ilgan chaqaloqlar orasida tarqalish tug'ilishda yuqori (75%) bo'lib, odatdagidan besh baravar yuqori. Erta tug'ilgan har to'rt chaqaloqdan biri xavf ostida edi, ammo bir yilga kelib, barcha erta tug'ilgan chaqaloqlar psixomotor rivojlanishni kechiktirdi.

Xulosa:

1. Erta tug'ilgan chaqaloqlarda chaqaloqlik davrida davom etadigan psixomotor rivojlanish nuqsonlari (kechikishlar) besh barobar ko'p.

2. Erta tug'ilgan chaqaloqlarning yarmi shartsiz xavflarni ko'rsatdi; ammo, bir yoshga kelib, barcha erta tug'ilgan chaqaloqlar, to'g'ri parvarish va ko'krak suti bilan boqish bilan, o'zlarining normal rivojlanish standartlariga javob berishdi.

REFERENCES | ЧОККИ | ИҚТИБОСЛАР:

1. Neu N., Duchon J., Zachariah P. TORCH infections. Clinics in Perinatology. — 2019. — Vol. 46(2). — P. 367–385.
2. Coyne C.B., Lazear H.M. Zika virus — reigniting the TORCH. Nature Reviews Microbiology. — 2019. — Vol. 17(12). — P. 707–715.
3. Kenneson A., Cannon M.J. Review and meta-analysis of congenital cytomegalovirus infection and neurodevelopmental outcomes. Reviews in Medical Virology. — 2019. — Vol. 29(4). — e2032.
4. Rawlinson W.D., Boppana S.B., Fowler K.B. et al. Congenital cytomegalovirus infection in pregnancy and the neonate. The Lancet Infectious Diseases. — 2019. — Vol. 19(10). — P. e347–e358.
5. Hollier L.M., Grissom H. TORCH infections and their impact on neonatal neurological outcomes. Seminars in Perinatology. — 2019. — Vol. 43(6). — P. 151–160.
6. Platt L.D., Devore G.R. Prenatal diagnosis and outcomes of congenital infections affecting the fetal brain. Ultrasound in Obstetrics & Gynecology. — 2020. — Vol. 55(1). — P. 15–27.
7. Kimberlin D.W., Whitley R.J. Neonatal herpes simplex virus infection and neurodevelopmental prognosis. New England Journal of Medicine. — 2020. — Vol. 382(11). — P. 1056–1066.
8. Manicklal S., Emery V.C., Lazzarotto T., Boppana S.B., Gupta R.K. The “silent” global burden of congenital cytomegalovirus. Clinical Microbiology Reviews. — 2020. — Vol. 33(2). — e00062-19.
9. Maltezou H.C., Theodoridou K., Poland G. Congenital rubella syndrome: current perspectives. Vaccine. — 2020. — Vol. 38(40). — P. 6306–6313.

10. World Health Organization (WHO). Congenital infections and neurodevelopmental impairment: global perspectives. — Geneva: WHO, 2020.
11. Brown Z.A., Wald A. Maternal and neonatal herpes simplex virus infections. New England Journal of Medicine. — 2020. — Vol. 382. — P. 1136–1147.
12. Adams Waldorf K.M., McAdams R.M. Influence of intrauterine infection on fetal brain development. American Journal of Obstetrics & Gynecology. — 2020. — Vol. 223(2). — P. 181–191.

БИОМЕДИЦИНА ВА АМАЛИЁТ ЖУРНАЛИ

ЖУРНАЛ БИОМЕДИЦИНЫ И ПРАКТИКИ

JOURNAL OF BIOMEDICINE AND PRACTICE

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000